

Forssalaisten lasten ja nuorten lukutaidon sekä lukuharrastuksen edistämistä koskeva valtuustoaloite

109/12.00.00/2020

SITLA 15.12.2020 § 114

KV 09.09.2019 § 60

Valtuutettu Sanni Grahn-Laasonen luki seuraavan forssalaisten lasten ja nuorten lukutaidon sekä lukuharrastuksen edistämistä koskeneen valtuustoaloitteen:

”Lukevat lapset luovat ihmeitä”, on Astrid Lindgren sanonut. Lukemisen hyödyt ovat kiistattomat. Lukutaito on edellytys sujuvaan elämään, arkeen ja osallistumiseen. Se avaa ovia itsetuntemukseen. Lukutaidosta riippuu vahvasti kaikki uuden oppiminen, se on yhteydessä oppimistuloksiin ja elämässä pärjäämiseen. Lukeminen vahvistaa kykyä tuntea empatiaa ja ymmärtää eri tavalla ajattelevia. Se kasvattaa näköaloja ja yleissivistystä ja ehkäisee syrjäytymistä. Voidaan sanoa, että lukeva ihminen elää pidempään ja onnellisemman elämän.

Lukutaidon merkitys kasvaa, mutta taso heikkenee. Suomi on yhä yksi maailman parhaiden lukijoiden maista, mutta nuorten oppimistuloksissa lukutaidon hiipuminen näkyy selvästi. Heikkojen lukijoiden määrä on lisääntynyt ja huippulukijoiden määrä vähentynyt. Eriytyinen huoli on pojista. Joka kymmenes peruskoulun päättävä nuori ei osaa riittävän monipuolisesti lukea voidakseen pärjätä toisen asteen opinnoissa ja elämässä. Huolestuttavaa on myös lukuinnostuksen heikkeneminen: vapaa-ajallaan oma-aloitteisesti lukevia on jatkuvasti vähemmän.

Suuri osa nuorista, joille on lapsena luettu ääneen, pitävät lukemisesta myös aikuisena. Tutkimukset osoittavat, että ääneen lukemisesta hyötyy jo pieni vauva. Kotitaustalla on vahva yhteys sekä lukutaitoon että -innostukseen. Lasten ja nuorten tasa-arvoisten mahdollisuuksien vahvistamiseksi lukemisen edistäminen on tärkeä yhteinen tehtävä.

Kansallinen lukutaidon tason ylläpitäminen vaatii kaikkien yhteiskunnan tahojen ja ihmisten sitoutumisen ja ennen kaikkea pysyvien lukutaitoa edistävien rakenteiden kehittämistä. Lukeminen on tehtävä uudella tavalla houkuttelevaksi ja lukeminen on tuotava entistä vahvemmin lasten ja nuorten arkeen. Viime hallituskaudella käynnistettiin Kansallinen lukutaitofoorumi, joka loi lukemisen edistämiseksi kansalliset suuntaviivat ja käynnisti ”lukuliikkeen”.

Edellä esitetyn perusteella me allekirjoittaneet kokoomuksen valtuutetut esitämme, että Forssan kaupunki nostaa lukemisen ja lukutaidon edistämisen yhdeksi Lasten Forssan kärjistä, kokoaa yhteen lukutaidon edistämiseksi jo tehtävät toiminnot ja käynnistää suunnitelman erityisesti lasten ja nuorten lukuinnostuksen vahvistamiseksi Forssassa.”

Grahn-Laasosen lisäksi aloitteen olivat allekirjoittaneet valtuutetut Jaana Lähteenkorva, Turkka Mali, Jarkko Männistö, Minna Penttilä, Lotta Saarenmaa ja Ossi Stenholm sekä varajäsen Samu Pohjola.

Päätös: Valtuusto lähetti aloitteen kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi

KH 16.09.2019 § 222

Kaupunginjohtaja: Kaupunginhallitus antaa sivistys- ja tulevaisuuspalveluiden toimialalle tehtäväksi laatia aloitteessa tarkoitettua asiaa koskeva selvitys ja mahdollinen toimenpide-esitys kaupunginhallitukselle käsiteltäväksi.

Päätös: Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.

SITLA 15.12.2020

Valmistelija

Kasvatus- ja opetuspäällikkö Tiina Kemppainen, p. 03 4141 5231, tiina.kemppainen(ät)forssa.fi

Lasten ja nuorten lukemisen edistäminen on merkittävä teema kasvatuksessa ja opetuksessa. Forssan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen palvelualueilla se onkin määritelty myös paikallisissa ohjausasiakirjoissa yhdeksi tavoitteeksi kaikkien lasten ja nuorten osalta. Lukeminen on muun muassa yksi 'kuudesta ällästä' (so. leikki, liikkuminen, lukeminen, läsnäolo, luovuus, laatu) eli toiminnan painoalueista, jotka on konkretisoitu kaikissa ko. palvelualueiden yksiköissä vuosittain ja kirjattu tarkoituksenmukaisilta osin yksiköiden vuosi- ja lukuvuosisuunnitelmiin. Em. painoalueet määrittävät osaltaan myös paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman (VoxForssa2019) sekä seudullisten esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien ja niihin liittyvän Kulttuurikasvatussuunnitelman sisältöjä.

Lukemisen ja lukemisen edistämisen merkitys erityisesti kielen kehityksessä, mutta myös vuorovaikutustaitojen, sosiaalisten taitojen, tunnetaitojen, empatiataitojen kehittymisessä sekä keskittymisen ja tarkkaavuuden harjaannuttamisessa on kaikkien lasten osalta suuri, mutta tukea tarvitsevien lasten osalta lukemista käytetään Forssassa laajasti menetelmänä em. kehityksen osa-alueita edistettäessä.

Lasten ja nuorten ohella lukemisen edistäminen on etenkin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa osa myös vanhempien

kanssa tehtävää yhteistyötä. Huoltajia ohjataan muun muassa erilaisilla kampanjoilla ja Lapsi-vanhempi -ryhmillä lukemaan lapsilleen ääneen sekä käyttämään kirjastopalveluja.

Lukemisen edistämisessä kasvatuksen ja opetuksen keskeisenä yhteistyökumppanina ja merkittävänä asiantuntijatahona arjessa toimii Forssan kaupunginkirjasto toimijoinen.

Lukemisen edistäminen näkyy erilaisissa verkostoissa ja hankkeissa, joissa Forssa on mukana. Kuluvana vuonna kaupunki on esimerkiksi lähtenyt mukaan Opetushallituksen valtakunnalliseen Lukuliike -hankkeen (lukuliike.fi) Lukeva kunta -verkostoon. Hankkeen ja verkoston tavoitteena on haastaa suomalaiset tartuttamaan lukuintoa ja varmistamaan, että kaikilla lapsilla ja nuorilla on riittävä lukutaito. Lukeva kunta -verkoston yhtenä tavoitteena on kehittää alueellisia ja paikallisia lukutaitoa edistäviä rakenteita yli hallintorajojen sekä toimeenpanna konkreettista lukutaitotyötä.

Kaupungin päiväkodeilta ja kouluilta sekä kirjastoimelta on koottu kuluvana vuonna lukemisen ja lukuharrastuksen sekä lukutaidon edistämiseksi tehtyjä toimenpiteitä (vrt. oheisaineistot). Koonti näistä toimenpiteistä on nähtävänä liitteessä. Pedanet-alustalle tullaan rakentamaan oma osio Lukemisen edistäminen -teemalle ja sinne tullaan julkaisemaan mm. hyviä käytäntöjä ja innovaatiota kaikkien aikuistoimijoiden – sekä vanhempien että työntekijöiden – lukemisen edistämisen ja lukutaitotoiminnan tueksi.

Lukemisen edistäminen tulee olemaan myös jatkossa merkittävässä osassa Forssan kasvatuksen ja opetuksen painoalueita määriteltäessä ja arjen toimintaa toteutettaessa. Huomattavaa on, että rakenteilla olevan Monikylän yhteyteen toteutetaan lukutila ja omatoimikirjasto, jonka aineistot ovat erityisesti suunnattu lapsille ja nuorille.

Esittelijä	Sivistysjohtaja
Päätösehdotus	Sivistys- ja tulevaisuuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle, että se merkitsee edellä olevan selostuksen tiedoksi ja toteaa valtuustoaloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Lautakunta hyväksyi päätösesityksen.

KH 18.01.2021 § 3

Valmistelija kaupunginsihteeri

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	Kaupunginhallitus ehdottaa, että valtuusto merkitsee edellä olevan selostuksen tiedoksi ja toteaa valtuustoaloitteen tulleen loppuun käsitellyksi.
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.